

De Heer Guido Van Cauwelaert
Directeur van de Dienst voor
Monumenten en Landschappen
Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest - BROH
CCN-Vooruitgangstraat 80, bus 1
1035 Brussel

U/Ref: 2043-0086
O/Ref: AVL/ah/BXL-2.417/s356
Bijlage : 1 dossier met 7 plannen

Brussel,

Mijnheer de Directeur,

Betreft : BRUSSEL. Warmoesberg 57. Union du Crédit.
Restauratie van de tegelvloeren van het gelijkvloers. Eensluitend advies.

In antwoord op uw brief van 11 oktober met bovenvermelde referentie, ontvangen op 13 oktober 2004, hebben wij de eer u te melden dat onze Commissie tijdens haar vergadering van 20 oktober 2004 over hoger vermelde werken gunstig advies onder voorbehoud heeft uitgebracht.

De herinrichting van de voormalige *Union du Crédit* tot museum werd door de Commissie reeds behandeld in het kader van de aanvragen voor een erfgoed- en een bouwvergunning. Een erfgoedvergunning werd afgeleverd op 19/07/03. Tijdens haar vergadering van 04/08/04 bracht de Commissie een voorwaardelijk gunstig advies uit over de restauratie van de tegelvloer op de eerste verdieping. De huidige aanvraag betreft de restauratie van de tegelvloeren van het gelijkvloers en meerbepaald van de rondgang onder de grote koepel en de ruimte onder de kleine koepel. Ook de natuurstenen vloer van de grote koepelzaal en van de monumentale gang en trapzaal wordt aangevuld.

A/ Restauratie van de tegelvloeren op het gelijkvloers

De Commissie waardeert de geleverde inspanning voor het vrijleggen en reinigen van de tegelvloeren. De voorgestelde restauratie van de tegelvloeren op het gelijkvloers behelst de recuperatie van tegels in de zone voor de huidige kluisdeur, de zone van de rondgang links achteraan en de zone tegen de patio. Met de gerecupereerde tegels zou men de bestaande patronen aanvullen en de leesbaarheid ervan herstellen.

Zoals in het vorige advies gesteld, staat of valt dit ontwerp met een zorgvuldige demontage van de bestaande tegelvloer die bemoeilijkt kan worden vanwege de dunne voegen. Behalve het risico op breuk houdt een demontering ook gevaar in voor afslag of beschadiging die de leesbaarheid van de motieven zou aantasten. Vooraf moet men dus een proef uitvoeren in aanwezigheid van de D.M.L. en in elk geval beroep doen op uiterst bekwame vaklui. Indien de proeven een te hoog percentage aan breuk en beschadiging opleveren dan moet men het ontwerp volledig herzien. De D.M.L. contacteerde daarover de aanvrager en volgens de Nationale Bank zou men reeds bemoedigende tests hebben uitgevoerd. Daaruit blijkt dat de tegels makkelijk te verwijderen zijn en dat de schade daarbij beperkt

blijft. Hopelijk levert de operatie dan ook een materiaaloverschot op. De tegelreserve moet in dat geval zorgvuldig geïnventariseerd en bewaard worden onder verantwoordelijkheid van de eigenaar.

A/1 Patroon 1, 2: de ontbrekende en beschadigde tegels worden vervangen door identieke tegels gerecupereerd na de uitbraak van de zone voor de kluisdeur. Aldaar gerecupereerde hoektegels zou men overhoeks verzagen voor de wedersamenstelling van bepaalde beschadigde hoektegels.

A/2 Patroon 3: de ontbrekende en beschadigde tegels worden vervangen door identieke tegels gerecupereerd na de uitbraak van de zone van de “rondgang links achteraan”.

A/3 Patroon 4: de tegels van zone 4 zouden niet origineel zijn en worden vervagen door natuursteen aansluitend bij vloerbekleding van de zone onder de grote koepel.

A/4 Patroon 5: de vloerbekleding van de zone onder de kleine koepel is slechts beperkt beschadigd. Bepaalde tegels worden gerecupereerd na aanpassing van het derde blok achteraan. Bepaalde beschadigde tegels worden behouden vermits geen identieke tegels aanwezig zijn in de recuperatiezones.

De Commissie aanvaardt de voorgestelde werkwijze maar vraagt met aandrang deze interessante tegelvloeren verder te documenteren in samenspraak met specialisten ter zake. Het betreft immers een uitzonderlijk bewaard geheel van ceramische tegels geproduceerd door Boch frères – Maubeuge. De Commissie vraagt de gegevens opgenomen in de voorbereidende studie van Lode De Clercq (2002) aan te vullen met de inlichtingen die daarover kunnen verstrekt worden door ondermeer de Heer Mario Baeck. Dit documentaire luik is niet alleen nuttig voor vergelijkbare restauratiewerven maar eveneens in het kader van de toekomstige museale functie van het gebouw.

B/ Aanpassing van de plinten

In de ruimte onder de kleine koepel wordt voorgesteld de gecementeerde afgeronde plint uit te breken. De vrijgekomen zone wil men bekleden met een aangepaste vloertegel en voorzien van een natuurstenen plint. Voor zover de gerestaureerde plint beantwoordt aan de oorspronkelijke toestand kan de Commissie met dit voorstel akkoord gaan.

C/ Restauratie van de vloeren in natuursteen

De vloer van de monumentale gang, de ruimte voor de trapzaal en de trapzaal zelf is uitgevoerd in Comblanchien natuursteen en de vloer van de grote koepelzaal in Chauvigny. De sterk beschadigde tegels wil men vervangen door een identieke steensoort in een verder te bepalen afwerking. Het materiaal is immers nog steeds voorhanden. De Commissie aanvaardt deze werkwijze onder voorbehoud dat de afwerking wordt bepaald in overleg met de D.M.L.

Met de meeste hoogachting,

A. VAN LOO
Secretaris

J. DEGRYSE
Voorzitter